

ממשיכים לחיות

עלון התבוננות ומחשבה על החיים והפטירה מהעולם

האם זה יתכן?

מהו המוות? האם זה הגיוני שחיים שלמים של בן אדם יכולים להיפסק ברגע אחד? איך יתכן שמחשבות, תכנונים, רגשות ומהות של עשרות שנים יכולים סתם כך פתאום להפסיק להיות? האם זה הגיוני שלשנייה אחת נמצא מולנו אדם חושב ומרגיש, ובשנייה שלאחר מכן הוא כבר לא קיים במציאות? נוכל להבין אם יאמרו לנו שהוא עזב למקום אחר או שינה צורה, אבל האם יתכן שהוא פשוט נעלם ולא נמצא יותר בשום מקום?

הנשמה היא נצחית

אחרת והרגיש דברים שונים, עדיין נתייחס אליו בתור אותו "אני" ולרגע לא נחשוב שזה היה מישהו אחר. אם נצפה בקטעי וידאו שלנו מהעבר הרחוק לא נרגיש שום קשר לעצמנו, שהרי היינו שונים לחלוטין, אבל למרות הכל אנו יודעים היטב שזה אנחנו. כעת צריך לשאול אם שום דבר לא נשאר מאז והכל השתנה, אז מי זה אותו "אני" שנשאר איתנו לאורך כל הדרך? מיהו ה"אני" שמייצג אותנו כשאנו מתייחסים לעצמנו במחשבות או ברגשות? הוא בוודאי הרבה מעבר לכל מחשבה ורגש שהרי הוא למעשה החושב והמרגיש. הוא מעבר להגדרת זמן ומקום, שהרי הוא מלווה אותנו בכל זמן, בכל מקום ובכל מצב שיהיה. הוא אינו תלוי בכלום ולא מושפע מכל הבלי העולם, הכל יכול להשתנות אבל ה"אני" נשאר זהה תמיד בצורה בלתי תלויה. הוא בהחלט לא חומר וגם לא צירוף של כימיקלים או תופעות פיזיקליות, אלא מהות אלוהית נצחית וחזקה.

ראוי לכל אדם להכיר, אותו "אני" זוהי הנשמה האלוהית שבנו. הסיבה לכך שהיא נשארת תמיד ללא כל שינוי היא שהיא אינה תלויה בשום דבר חומרי ועל כן שום דבר לא יכול לשנות אותה. החומריות תלויה בזמן ומשתנה בהתאם לו, אך הנשמה אינה משתנה לעולם, היא נצחית, בכל גיל שנתבונן בעצמנו נרגיש את אותה נשמה. ה"אני" שהיה לנו בגיל 4 זהו אותו "אני" של גיל 20 או 60. בזמן שהכול מסביב משתנה הוא נשאר קבוע. אותה נשמה היא בעצם ה"אני" האמתי שאנו מרגישים כשאנו מתייחסים לעצמנו. אנחנו יכולים להגדיר את עצמנו בתור המחשבות שלנו או הרגשות שלנו, אבל כבר ראינו שאלו יכולים להשתנות עם הזמן. אנחנו לא מצבור של מחשבות, רגשות או תהליכים כימיים, אלא אנחנו מי שחושב, מרגיש וחווה אותם. הדבר היחיד שאינו משתנה אצלנו זוהי הנשמה שלנו שאינה תלויה בגורמים

כדי לנסות לענות על השאלות הללו ננסה להתבונן בתוכנו ולהבין כיצד מורכב האדם החושב והמרגיש. בוודאי כל אחד זוכר סיטואציות שונות מתקופות העבר שלו. ננסה להיזכר בעצמנו בסיטואציה מסוימת בגיל קטן ולחקור מעט את הזיכרון הזה. המראה החיצוני שלנו היה כנראה שונה לגמרי, היה לנו גוף שונה משל היום שהרי הגוף התבגר והשתנה לגמרי. הלבוש בוודאי היה שונה לגמרי ובכלל כל הטעם שלנו השתנה. גם האופי שלנו היה שונה וגם אם יש דמיון כלשהו בנטיית וכישרונות פנימיים, גם אלו בוודאי לא זהים לגמרי למה שהיו בעבר שהרי פיתחנו אותם מאז ועברנו שינויים. המחשבות שלנו היו מחשבות של ילדים קטנים וכך גם הרגשות היו שונים ומתאימים לגיל הצעיר שהיינו בו, היום לעומת זאת יש לנו מחשבות ורגשות בוגרים יותר ומתאימים לרוח המקום והזמן אליהם הגענו היום. גם הזיכרונות היו שונים שהרי מאז חווינו המון דברים נוספים שיצרו זיכרונות חדשים שפעם כלל לא היו. אפילו הדברים שיתכן ונשארו אותו דבר, כמו השם שלנו, הבית שלנו או דברים נוספים שיכולים להישאר כשהיו, זה רק מכורח הנסיבות ולא מתוך הכרח. כלומר הסיבה לחוסר השינוי היא סתם כי כך זה יצא, לא בגלל שזה מוכרח להיות כך שהרי גם אותם דברים שנשארו יכולים היו להשתנות בנסיבות אחרות מבלי שנייחס לכך חשיבות. יוצא מכן שאם נתבונן בהבדלים בין אז להיום, נגלה שהכול השתנה ושום דבר לא נשאר אותו דבר. למעשה אין לנו ולאותו ילד קטן כמעט שום דבר במשותף. אבל מה שמדהים בכל העניין זה שלא משנה כמה זמן עבר וכמה שינויים עברנו וגם אם אין שום קשר בין מי שהיינו למי שעכשיו, ישנו תמיד משהו זהה בכל הזיכרונות, בכל הגילאים ובכל המצבים. תמיד אנחנו נתייחס לעצמנו כ"אני". גם אם אותו "אני" של עשרים שנה קודם לכן היה שונה לגמרי ללא כל מכנה משותף, שחשב בצורה

איתה נשמה שיכולים לשנות אותה. היא לא מושפעת ומשתנה, אלא היא זו שמשפיעה ועושה את השינויים. אותה נשמה אינה מוגבלת ותלויה בזמן או במקום. גם אם נהיה בסביבה תומכת של חברים, גם אם נהיה בסביבה תחרותית בעבודה ליד הבוס המאיים, גם אם נהיה לבדנו מתחת לשמיכה בלילה, גם בגשם, גם בחום, גם כששמח וגם כשעצוב, גם בשיא הרעש וגם בשקט מוחלט, גם אם נגיע לקצה העולם במקום זר שאנו כלל לא מכירים ונתחיל להתנהג בצורה מוזרה ושונה, בכל מצב שיהיה, אותה נשמה היא נשארת אנחנו והיא לא משתנה אפילו טיפה. גם אם כל החיצוניות שלנו משתנה, ההתנהגות והמראה, בפנים זה עדיין אותו "אני".

קעת נוכל להבין שאותה נשמה נצחית שאינה תלויה כלל בזמן, בוודאי שלא יכולה להיפסק בזמן מסוים, שהרי אינה מוגבלת באותו זמן מסוים, ואם אין הגבלה בזמן, אז יש נצח. הנשמה היא נצחית, מה שאומר בצורה ברורה שהיא קיימת לנצח. אותו "אני" קיים לנצח. שינויים חיצוניים רבים עלולים להתרחש סביבנו, אבל

תכלית החיים (והמוות)

אותנו לקרקע ממנו הוא בא, הוא רוצה לישון, לאכול, מרגיש כבדות, הוא עצלן ואין לו כוח לכלום. הנשמה לעומתו מושכת אותנו למעלה, לרוחניות, לשאיפות ולהתקדמות. כאשר הנשמה מצליחה לעלות את הגוף למעלה, אנו זוכים להגיע לרמות גבוהות שלא היינו יכולים להגיע אליהם ללא אותה גשמיות שמתנגדת.

תכלית החיים שלנו בעולם היא לעבוד את השם ולצמוח רוחנית מתוך המקום שלנו. פעמים רבות אנחנו חושבים שאם נזכה במיליון דולר יהיה לנו קל לחזור בתשובה, או שאם נחיה בסביבה אחרת נוכל לשמור שבת כראוי וכו'. יתכן ובאמת בנסיבות אחרות ובתנאים אופטימליים, היינו יכולים להיות צדיקים גדולים. אבל אם זה מה שהקדוש ברוך הוא היה רוצה מאיתנו, הוא היה מביא לנו את אותם תנאים אופטימליים גם בלי שנבקש. אלא שכל העניין זה לצמוח מתוך המקום שלנו. התכלית היא לא להיות מלאכים קדושים ללא קשיים ובעיות. התכלית היא לעשות את רצון השם דווקא כשיש בעיות ומתוך הניסיונות והקשיים. כל אחד היה מצליח לשמור על האמונה אם הקדוש ברוך הוא היה מתגלה אל מול עינינו. התכלית היא לשמור על האמונה דווקא כאשר ישנו הסתר פנים, כאשר כולם מסביבנו כופרים בתורה ומרגישים כאילו העולם הפקר. דווקא כשיש בלבול וחוסר ידיעה, אז הבחירה שלנו מאתגרת ושם נמצא המבחן האמתי שלנו. כדי להצליח במשימה החשובה הזו ניתנה לנו התורה הקדושה שתדריך אותנו כיצד לנהוג. המצוות והאיסורים סוללים ומנתבים את דרכנו לעבר המטרה ומובילים אותנו אל התכלית.

אם הנשמה שלנו נצחית, אינה תלויה ואינה משתנה, אז נשאלת השאלה בשביל מה בכלל הגענו לעולם הזה? בשביל מה להיות מוגבלים בתוך עולם חומרי ושפל אם בכל מקרה הכל כאן זמני? רבותינו הקדושים מגלים לנו שהנשמה היא מושלמת, חלק אלוקי מהשם יתברך. ככזו, נראה שאין לה לאן לשאוף ולהתעלות, כמו המלאכים שנחשבים לפחותים מהאדם, שהרי אין להם כלל בחירה והם כמו רובוטים מתוכנתים שעושים מה שמוטל עליהם לעשות. ברגע שיש שלמות כבר אין לאן לשאוף ואין לאן להתקדם. אי אפשר לבחור או לצמוח כאשר הכל מושלם. הקדוש ברוך הוא הוריד את הנשמה האלוקית והמושלמת לתוך גוף גשמי ורדוד, עם תאוות ויצר הרע גדול כדי שתיקח את אותו הגוף ותזכך אותו כך שיהפוך לרוחני וטהור. קעת אותה נשמה יכולה להתעלות על עצמה שהרי יש לה כוח נגדי שמושך אותה לכיוון לא טוב והיא צריכה למושך חזק יותר. הדבר דומה לאדם שרוצה לפתח שרירים ולכן מרים משקולות כבדות שיתנו לו התנגדות ועל ידי כך יוכל להתקדם הלאה. הכוח הנגדי שמפעילות המשקולות מביא אותנו לפיתוח כוח חזק יותר אצלנו. לילד שיועד את כל החומר הנלמד בכיתה בקלות אין צורך להישאר בכיתתו ואז הוא עולה כיתה כדי לקבל מבחנים קשים יותר. זה לא חכמה לנצח בשלב ראשון במשחק, ההתקדמות האמתית היא להגיע לשלבים הקשים יותר ואז להתאמץ עד שנצליח לנצח אותם. כך נוכל לצמוח ולהתקדם. הקדוש ברוך הוא נתן לנו יצר הרע ותאוות שימשכו אותנו למטה ומה שמניע אותנו לפעול ולהתקדם זוהי הנשמה האלוקית שרוצה לצמוח ולהתעלות בזכות החיים בעולם הזה. הגוף מושך

מפסיקים את המירוץ

התקדמנו לכיוון התכלית שלנו? לא יתכן שכשנרצה להגיע למקום כלשהו מבלי לדעת את המסלול פשוט נמשיך לנסוע עוד ועוד. כל עוד לא נעצור לברר היכן אנחנו נמצאים כעת ולאן אנו צריכים להגיע, אין לנו סיכוי להגיע אל היעד. כך גם בחיים שלנו, אין לנו אפשרות להגיע אל המטרה אם אנו לא יודעים מה היא בכלל ולא יודעים היכן אנו נמצאים כעת כך שנמצא את הדרך להגיע אליה.

שלמה המלך אומר במגילת קהלת: "טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה". עדיף ללכת למקום של צער ואבל מאשר ללכת לשמוח בבית המשתה. הסיבה לכך מובאת בהמשך הפסוק: "והחי ייתן אל לבו". כאשר אנו שמחים והכל הולך לנו טוב, אנו נמצאים במירוץ של החיים בתוך בועה דמיונית ומבלי להבין שיש לנו תפקיד. כאשר אנו הולכים לבית האבל ומבינים שיש סוף לחיים האלו, אנו מתחילים לחשוב כיצד לחיות אותם נכון יותר. לכן "החי ייתן אל לבו", כי כל מי שחי וחשב שהוא בלתי פגיע, מבין שסוף כל אדם למות. בבית האבל לא חושבים על העבודה מחר, לא חושבים על תאוות חולפות, לא חושבים על כסף, הצלחה, כבוד או שאר דברים חומריים מטופשים וזמניים. פתאום כל החיים שלנו נעצרים, המירוץ מפסיק, מקבלים פרופורציות נכונות על מה חשוב יותר ומה חשוב פחות בחיים וכעת יש לנו הזדמנות להסתכל במפה ולחשוב היטב האם אנחנו בכיוון הנכון? האם אנו נמצאים בדרך אל התכלית שלנו?

הבעיה הגדולה שלנו היא ששכחנו מהי תכלית החיים. כעת כולם נמצאים בתוך מירוץ מהיר בו אנו רוצים להספיק להגיע כמה שיותר מהר, רק שאין לנו שום מושג לאן בכלל צריך להגיע. רוב האנשים אינם יודעים מהי תכלית חייהם ובכל זאת נמצא אותם רצים, נאבקים ופועלים בלי שום ידיעה על מה ולמה. אנחנו נמצאים על מצב אוטומטי וכך יוצא שאנו לא עוצרים אפילו לשנייה לחשוב על עצמנו, על ההתקדמות שלנו, על המקום אליו אנו שואפים להגיע, האם בכלל אנחנו בכיוון? האם יש לנו מפה של הדרך? מה הטעם לקום מחר מוקדם בבוקר וללכת לעבוד? מה יעזור לנו כל הכסף והעושר שאנו מנסים להשיג? מה ייתן לנו להיות מוצלחים, מלומדים וחכמים? הרי בסופו של דבר כולם יודעים שבמוקדם או במאוחר הכל ייגמר, אז בשביל מה להתאמץ? מה זה משנה אם לאדם שנפטר לפני 300 שנה הייתה וילה גדולה ומפוארת או שתם דירה קטנה שכורה? בכל מקרה הוא לא נמצא כאן כעת, אז מה שווה כל החומריות שאסף בחייו?

אם נתבונן היטב נגלה שההרגלים שלנו מקבלים את רוב ההחלטות בחיינו. אף אחד לא חושב בבוקר אם זה כדאי ומשתלם ללכת לעבודה, אנחנו פשוט הולכים לשם כמו רובוטים מתוך ההרגל. אוכלים, ישנים, מבלי, עושים סידורים והיום נגמר. כך עוברים להם הימים ואנחנו שקועים בתוך שגרת החיים מבלי לעצור הרגע אחד כדי לשאול האם אנחנו בכלל בדרך הנכונה? האם

מה קורה אחרי הפטירה?

סתם כדי להעביר את הזמן וליהנות. היא באה לעולם כדי לבצע שליחות מסוימת וכעת צריך לבדוק אם היא ביצעה את תפקידה כראוי. על כל המצוות שעשתה היא מקבלת שכר, ומכל העבירות שעשתה היא מתנקה על ידי עונשים. הקדוש ברוך הוא לא רוצה לנקום בנו חס ושלום. הוא אוהב אותנו ובוודאי לא רוצה שנסבול. אלא שלטובתנו, בגלל שכעת אנו מלוכלכים, יש צורך להתנקות. כאשר אנו מענישים את ילדינו, אנו בוודאי לא עושים זאת מתוך רוע לב ונקמנות. אין לנו כל כוונה לגרום לסבל לילדינו, אלא שדווקא מתוך האהבה שלנו אליהם אנו רוצים לעזור להם ולחנך אותם ללכת בדרך טובה. על ידי העונש אנו מנסים ליישר את ילדינו. כך גם העונש שמביא השם יתברך, בוודאי הוא לא נותן לנו עונש סתם כדי להתעלל בנו, אלא כדי לנקות אותנו שנוכל לצמוח ולהתעלות למקום גבוה יותר אליו היינו צריכים להגיע. מובן שהדרך הכי טובה לצמוח היא ללכת בדרך ישרה בעולם הזה, כמו ילד שמתנהג כראוי וכך אין צורך להענישו. אך אם לא הצלחנו ללכת בדרך ישרה ולא הגענו לאן שצריך, אז העונש עוזר לנו להגיע לאותו מקום גבוה אליו לא הצלחנו להגיע קודם לכן.

בזמן הפטירה הנשמה יוצאת מהגוף. אותו "אני" שאינו מוגבל בזמן או במקום, יוצא מההגבלה של הגוף שכל אותו בתוכו. כעת הנשמה לא רואה דרך העיניים המצומצמות של האדם, לכן היא יכולה לראות מסוף העולם ועד סופו. הנשמה לא מוגבלת בטווח התדרים של האוזניים הגשמיות, לכן כעת היא שומעת הכל. הנשמה היוצאת מהגוף יוצאת מכל ההגבלות שלה ומקבלת כוח עצום ואינסופי לראות ולהבין את המציאות האמתית. ברגע אחד היא יכולה להבין את כל העולם ולהכיל את כל המציאות. כמו חלום שמתעוררים ממנו ואז ברגע אחד אנו יוצאים מהמצב של אותו החלום עם כל הדמיון ונכנסים למצב של מציאות, פתאום אנו נזכרים מי אנחנו, היכן אנחנו נמצאים, מה אנחנו עושים כאן וכו'. למרות שלפני דקה כשהיינו בתוך החלום לא זכרנו כלום, היינו במצב לא מודע וחיינו בתוך מקום דמיוני רחוק, כעת אנחנו כבר אווזים במציאות. בצורה דומה, כאשר הנשמה יוצאת מהגוף, אנו יוצאים מהמצב הדמיוני שבגוף ומתוך החלום של החיים, ונכנסים אל המציאות האמתית של עולם האמת. כעת הנשמה צריכה לתת את הדין על כל מעשיה בעולם. הרי היא לא הגיעה לעולם

איך לעזור לנפטרים?

מעשה והוא נושא פירות בנוסף לקרן. כפי שאומרת המשנה אותה אומרים בתפילה בכל בוקר: "ותלמוד תורה כנגד כולם". לנשים יהיה חשוב מאוד לקבל על עצמן ענייני צניעות שונים, כל אחת לפי דרגתה. עניין הצניעות הוא אחד הדברים החשובים ביותר לנשים והשכר על זה גדול מאוד ובוודאי יעשה נחת רוח לנפטר. ככלל, כל עבירה שנימנע ממנה בזכות הנפטר וכל מצווה שנעשה בזכותו, כל אלו יקנו לו סגורים רבים בשמיים ויעזרו לעלות את נשמתו למקום גבוה בעזרת השם.

לא רק הילדים של הנפטר יכולים לעזור לו, אלא כל מה שמגיע לעולם דרכו נזקף לזכותו. כך למשל אם הנפטר לימד מישהו תורה, וכעת אותו אדם מלמד בזכותו לאחרים, הזכויות שלו מגיעות גם לנפטר. אם הוא הסביר למישהו את חשיבות הנחת התפילין וכעת אותו אדם מניח תפילין בזכותו, בכל פעם כזו נחשב לנפטר כאילו הוא בעצמו מקיים מצוות הנחת תפילין. כך ההשפעה היא לדורות, כי אדם שחוזר בתשובה ומחנך את ילדיו בדרך התורה, גם הצאצאים של הצאצאים שלו בעוד מאות שנים יוכלו להביא נחת רוח לנפטר שעזר לאותו אדם לחזור בתשובה, שהרי הכל נעשה בזכותו. כל אדם משפיע המון על סביבתו גם אם לפעמים הדבר לא נראה לעין. כל אחד מושפע מחבריו ומסביבתו וכך יוצא שלכל נפטר בוודאי יש זכויות רבות שיכולות להגיע אליו הרבה לאחר פטירתו, לפעמים רק מאיזו מילה טובה שאמר פעם או מעזרה קטנה שנתן למישהו, אפילו מבלי שייחס לזה חשיבות. מכאן כל אדם ילמד כמה חשוב להתייחס יפה לזולת, לקרב יהודים לתורה ומצוות ולעשות חסד, כך שכל אלו יבואו לזכותו אחרי 120. מכאן גם נבין שכל אדם יכול לעזור לנפטרים על ידי קיום מצוות ומעשים טובים לזכותו. כדאי לקיים מצוות שונות ובעיקר לימוד תורה, ולציין שזה לעילוי נשמת הנפטר. בצורה שכזו, יוצא שאנחנו מקיימים את אותן המצוות בזכות הנפטר וכך הזכויות נזקפות אליו. כך שאמנם אותה נשמה יקרה נפטרה מהעולם כיוון שאין לה עוד צורך בו, אך עם זאת אותה נשמה ממשיכה לחיות ולהתקיים בעולם האמת. בנוסף, כל תכלית העולם היא לצמוח ולהתעלות על ידי קיום המצוות, לכן כאשר מי שחי בעולם ממשיך לזקוף זכויות לטובת הנפטר, זה כאילו שהנפטר ממשיך לחיות ולקיים מצוות גם בעולם הזה. לכן כשנתבונן לעומק על הדברים, נוכל לזכות לראות שיקרינו ממשיכים לחיות.

כדי למתק את הדין ולזכות לשכר גדול יותר ולעונש מועט יותר, הנפטרים זקוקים לכמה שיותר זכויות וכמה שפחות עבירות. המצוות והזכויות שהשיגו קידמו אותם לתכלית ולמטרה אליה היו צריכים להגיע, בעוד שהעבירות שעשו הרחיקו אותם. אמנם מה שהם עשו בחייהם כבר מאחוריהם וכעת את הנעשה אין להשיב. אך עם זאת, העולם הזה ממשיך להתקיים וישנו רושם שהנפטרים משאירים מאחוריהם. בעזרת אותו רושם אפשר להמשיך להתקדם לכיוון המטרה גם לאחר הפטירה. אילו אותו אדם לא היה בא לעולם מלכתחילה, העולם היה נראה אחרת ממה שהיום. כלומר, יש השפעה על העולם שהנפטר השאיר גם לאחר שהלך לעולמו. לכן גם לאחר פטירתו מהעולם, כל מה שהביא לעולם וממשיך להתקיים, מביא לו עדיין זכויות כאילו הוא בעצמו נמצא בעולם וממשיך לחיות. כך יוצא שאם למשל אדם מתקרב לקדוש ברוך הוא בעקבות פטירה של אדם קרוב, כל מעשיו הטובים בעקבות זאת הולכים גם לזכות הנפטר מכיוון שהוא הביא את אותם מעשים טובים לעולם. הרי רק בזכות הקרבה שלו לנפטר ובעקבות פטירתו הוא הגיע לזה.

עיקר ההשפעה שמשאירים זה הילדים של הנפטר, שהרי אילו לא היה בעולם, לא היה מביא אותם וכך לא היה להם קיום. יוצא שהקיום של ילדיו מגיע ממנו. כך שאם ילדיו מקיימים מצוות, נמצא שכאילו הוא בעצמו מקיים אותן. שהרי רק בזכות הקיום שהוא נתן לילדיו כשהביא אותם לעולם, הם יכולים כעת לקיים מצוות. לכן הכל הולך לזכותו. מצד שני, גם כל עבירה וקלקול שהגיעו בגללו לעולם חס ושלום מגיעים לחובתו. לכן חשוב מאוד לבנים ולבנות של הנפטר לחטוף מצוות הבאות לידם ולהימנע מעבירות אליהן התרגלו. כל דבר קטן שיהיה אפשר לקבל לעילוי נשמת ההורה יעשה רעש גדול בשמיים ויגדיל את זכויות הנפטר. אחד הדברים החשובים והידועים הוא עניין אמירת הקדיש. אחת המצוות הגדולות ביותר היא קידוש השם ברבים, וכאשר אומרים קדיש במנין, מגיעים לזכות הזו של קידוש שם שמיים ברבים. נוסח הקדיש לא מיועד לאבלים, שהרי לא מוזכר שם כלל עניין האבל. אלא שמעלת הקדיש היא גבוהה, כי אנחנו משבחים את הקדוש ברוך הוא ברבים ומקדשים את שמו, לכן כדי לזכות את המעלה העצומה הזו לנפטר, חשוב להשתדל באמירתו. עם זאת, חשוב להבין שעם כל המעלה העצומה של הקדיש, חשוב יותר לקבוע זמן ללימוד תורה, שלימוד תורה מביא לידי

שהקדוש ברוך הוא יזכה את כל נשמות נפטרי ישראל לצמוח ולהתעלות, ויביא לנו את הגאולה השלמה שתסלק את המוות מן העולם ולא נדע עוד צער לעולם. נזכה לחיות חיים של שמחה וברכה מתוך שפע רוחני וגשמי.

העלון נכתב לעילוי נשמת הצדקת שושנה בת גמרה שבוודאי ממשיכה לחיות. ת.נ.צ.ב.ה